

İnsan Hakları ve Demokrasi Kültürünün Geliştirilmesi: Ders Kitaplarının Yazımı

İnsan Hakları Kùltürünün Güçlendirilmesi İçin

- 1995-2004 BM İnsan Hakları Eğitimi On Yılı
- 1998-2007 Türkiye İnsan Hakları Eğitimi On Yılı

İnsan Hakları Eğitimi On Yılı Eylem Planı Hedefleri

- İnsan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmek
- İnsanlar ve uluslar arasında demokrasiyi, dayanışmayı ve dostluğu geliştirmek
- Bireyleri etkin yurttaşlık doğrultusunda güçlendirmek
- Evrensel insan hakları değerlerine dayalı bir barış kùltürü oluşturmak

İHE ve Müfredat İlişkisi

- İnsan hakları, demokrasi ve barış kültürü ile ilişkili bilgi, değer ve beceriler tüm derslerle ilişkilidir.
- Demokrasi ve barış kültürünün geliştirilmesi için İnsan hakları perspektifi tüm müfredata yayılmalıdır.

İHE için nasıl bir ders kitabı?

1. Doğrudan insan hakları ile ilişkili kavram ve ifadeler
2. İnsan hakları ve demokrasi kültürünü güçlendirecek stratejiler

İnsan haklarının doğru olarak tanımlanması ve aktarılması

Kişi dokunulmazlığı:

“kişi dokunulmazlığını koruyarak devlet, bireyin yaşama hakkını koruma altına alır” (Yamanlar, Vat. ve İns. Hak. Eğ. 7)

“bireyi devlet görevlilerinden ve başka kişilerden gelen tehdit ve saldırılara karşı korur” (Uygun, Vat. ve İns. Hak. Eğ. 7)

Hak ve özgürlüklerin evrensel prensiplere göre tanımlanması

- Hakların “Türkiye’ye özgü şartlar”a göre değil, evrensel prensiplere göre tanımlanması

Hakların gündelik yaşamla ilişkisinin kurulması

- İnsan haklarının, sözleşmelerin resmiliğinden ve kuruluşundan kurtarılması ve yaş grubuna göre gündelik yaşamla ilişkilendirilmesi

Devlet, Demokrasi, Vatandaş İlişkisinin Kurulması

- Devleti, vatandaştan kopuk “kendi içinde bir varlık” olarak değil, vatandaşların oluşturduğu hukuksal bir bütünlük olarak sunulması
- Demokrasinin, özgür seçimler yanında, farklılıkların birarada yaşayabileceği, vatandaşlara STK’lar aracılığıyla yönetime katılma imkanı veren bir sistem olarak sunulması
- Etkin ve katılımcı bir vatandaşlık anlayışının geliştirilmesi

Atatürk'ten ve önemli tarihsel kişiliklerden yapılan alıntılar

- Alıntıların tarihsel bağlamından koparılmaması

Bir Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi kitabında, Atatürk'e referansla,

“Kişi özgürlüğünü sınırlandırmak, devletin hemen hemen temel görevidir...”

(Yamanlar, Vat. ve İns. Hak. Eğ. 7)

İnsan hakları eğitime uygun pedagojik ortamın hazırlanması

- Eleştirel düşünce ve problem çözme becerisinin geliştirilmesi için problem çözümü gerektiren öykülerin geliştirilmesi
- Çatışmaların barışçıl yollardan çözüm yollarının gösterilmesi

İHE için genel stratejiler

- Barışı destekleyecek ve geliştirecek ifadelerin kullanılması
- Katılım ve “çevremde değişim yaratabilirim” bilincinin uyandırılması
- Hazırlık ve değerlendirme sorularının öğrencilerin katılımını sağlayacak şekilde geliştirilmesi

Sorunların çözüümü:

Hak arama ve sorumluluklarını yerine getirme bilinci yanında sorun çözmeye yönelik sivil/katılımcı yurttaşlık anlayışının geliştirilmesinde yatmaktadır.

Yararlanılan Kaynak

Çayır, K. (2003). İnsan Hakları ve Demokrasi Kültürünün Geliştirilmesi: Ders Kitaplarının Yazımı. (Ed. M.T. Bağlı ve Y. Esen) Ders Kitaplarında İnsan Hakları: İnsan Haklarına Duyarlı Ders Kitapları İçin. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.